

Povratak u Europu

Uz apostolsko pismo pape Ivana Pavla II. »Ecclesia in Europa«

Ivan Koprak*

Od Atlantika do Urala Europa je danas predmet političkih i inih rasprava i događanja. S prizivom na nju prikupljaju se politički bodovi, obećavaju veći materijalni standardi, »izgladuju« stranački programi... Neki su prema tome indiferentni, drugi pak uplašeni. Europa je već umnogome zakazala — dovoljno je samo prisjetiti se naše nedavne prošlosti.

Da, Europa je u mnogočemu opet golemo gradilište. No, mnoga su istraživanja u posljednje vrijeme pokazala da »starim kontinentom« kruži »virus individualizma«. Individualizmom zaraženi Europljani kriterije svojih vrednovanja prebacuju na stranu posjeda i standarda. Čini se da danas više nego ikada prije osamljenost, potištenost, egzistencijalne i psihičke smutnje potkopavaju ritam izgradnje ujedinjene Europe u opojenosti političkim strategijama nekakvoga u gospodarstvenim i tehnološkim okvirima sročena i obećavanoga napretka.

U kulturološkoj i etničkoj izmješanosti, nošena idejom napretka, rasta i razvoja; kultom djelotvornosti, vanjske aktivnosti, elana i jedinstva Europa je danas življeno raspravište, ali i opasno pitanje. Jesu li za budućnost Europe dovoljne samo tipično kvantitativne mjere? Može li se jedinstvo Europe graditi na materijalnim temeljima, u monetarnim i političkim okvirima?

Poznato je tumačenje da ime Europa dolazi od asirske riječi »ereb« što znači »suton« ili »zalazak sunca«, »zapad«. Okcidentalna civilizacija riječi »suton« pripisuje negativnu konotaciju. Suton povezujemo uz negativne pojmove kao nazadovanje, rasap, ništavilo... No suton to odmah i ne znači. On bi zapravo trebao značiti to da je završilo vrijeme akcije i da treba započeti vrijeme mira, sabiranja, razmišljanja... Europa se opet treba vratiti vremenu razmišljanja ili jednostavno svojoj duhovnoj baštini. Ona treba posvijestiti svoje korijene.

* Prof. dr. sc. Ivan Koprak, Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb.

U tom smislu europski biskupi su na svojim sinodama zamolili Papu da za uznapredovalo ujedinjavanje Europe sroči jedan poslijesinodalni dokument upravo o Europi. Zato je papa Ivan Pavao II. 28. lipnja ove godine objelodanio apostolsko pismo naslovljeno »Ecclesia in Europa«.

Ne zatvarajući oči pred realnošću, Papa na europskom kontinentu uviđa moralni rasap, slabljenje solidarnosti među ljudima i vapaje za dostojanstvom ljudske osobe... Apostolsko pismo »Ecclesia in Europa« upozorava na sile koje djeluju protiv kršćanstva i Crkve pokušavajući zapravo stvoriti jednu antropologiju bez Boga i Krista (br. 9). Riječ je o svojevrsnom nijekanju i zaboravljanju »kršćanske baštine« (br. 7) na kojoj se duhovno oblikovao »stari kontinent«.

Što Europi u pismu »Ecclesia in Europa« želi dati Katolička crkva? Crkva »starom kontinentu« iznova nudi Krista kao svoje »najdragocijenije blago« koje »nitko drugi ne može dati« (br. 18). Europa treba pristup do punine života koju nosi poruka Evanđelja (br. 120). Jedinstvo Europe ne treba promišljati samo u geografskim i gospodarstvenim okvirima. Europa treba ujedinjenje u kršćanskim vrijednostima (usp. br. 110). Potrebna joj je aktivna uloga u poticanju i ostvarivanju »globaliziranja u solidarnosti« (br. 112), krepost gostoprimstva i neumorno zalaganje za istinsku uspostavu mira u vlastitim granicama i na čitavome svijetu. U svakom slučaju ujedinjena Europa se prema Papi ne smije ograničiti tek na plitki i jeftini politički, gospodarstveni ili čak moralni pragmatizam. Europska unija za svoj projekt treba temeljne vrijednosti kojima je kršćanstvo dalo svoj doprinos kao što su transcendentno dostojanstvo ljudske osobe, vrijednost uma, sloboda, demokracija, pravna država... (usp. br. 109). Konačno, vjera u Isusa Krista, iz koje je izrasla Europa, ostaje trajni dar i zadaća Crkve u smislu njezina navještanja. Dar Evanđelja treba iznova postati doprinos Crkve u razvoju Europe i u njezinim integracijskim nastojanjima. Navještaj kršćanske objave, zaključuje Papa, može promijeniti politički, kulturalni, gospodarski i svaki drugi zemljovid Europe. Samo će u okvirima Evanđelja »povratak u Europu« postati događanje istinske nade.